

Juni nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Vorige week heeft dichteres **Astrid Lampe** de PC Hooftprijs in ontvangst genomen. Tegelijk verscheen **Zachte landing op leeuwenpootjes**, haar nieuwe dichtbundel.

De P.C. Hooft-prijs voor Letterkunde is de belangrijkste Nederlandse literatuurprijs voor een oeuvre. Deze staatsprijs, ingesteld in 1947 wordt jaarlijks toegekend, afwisselend voor verhalend proza, beschouwend proza en poëzie. De eerste P.C. Hooft-prijs werd gedeeld tussen een man, Arthur van Schendel, en een vrouw, de in de Parkstraat in Utrecht geboren Amoene van Haersolte (voor haar verhalenbundel *Sophia in de Koestraat* uit 1946). Tot 1955 werd de prijs toegekend voor een enkel boek, daarna werd het een oeuvreprijs.

Sinds 1947 is de prijs 73 keer toegekend, 59 keer aan een man, 1 keer gedeeld aan een man en een vrouw dus, en 12 keer aan een vrouw. Het literatuurmuseum, waar de prijs doorgaans wordt uitgereikt, heeft op 8 maart, Internationale

Vrouwendag, een online expositie 'gelanceerd', **Wel verdiend maar niet ontvangen**. Hiermee hoopt het museum aan te zetten

tot reflectie en discussie over het feit dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn bij literaire prijzen, én vooral de oeuvres van enkele vrouwelijke auteurs onder de aandacht brengen. Een onafhankelijke jury, bestaande uit Karin Amatmoekrim, Jacqueline Bel, Yra van Dijk, Jos Joosten en Mathijs Sanders, heeft een overzicht samengesteld van 33 overleden schrijfsters, die deze prestigieuze prijs wel verdiend hadden, maar nooit ontvangen. Uit die lijst kozen

zij vijf auteurs die het verdienen om extra aandacht te krijgen: *Maria Dermoût* (verhalend proza; dit voorjaar verscheen een nieuwe herdruk van haar *De tienduizend dingen*), *Sonja Prins* (poëzie; over haar schreef Lidy Nicolassen de roman *De eeuw van Sonja Prins*), *Ellen Warmond* (poëzie, over wie binnenkort een biografie verschijnt), *Andreas Burnier* (beschouwend proza; zij schreef ook verschillende romans) en *Bea Vianen* (verhalend proza; over haar opnieuw uitgebrachte roman *Strafhok* hebben we eerder deze maand een bespreking geplaatst op onze website).

Meer info en bezoeken van de online expositie:

<https://literatuurmuseum.nl/nl/ontdek-en-beleef/literatuurlab/online-exposities/vrouwen-en-de-pc-hooft-prijs/het-juryrapport>

en <https://literatuurmuseum.nl/nl/ontdek-en-beleef/literatuurlab/online-exposities/vrouwen-en-de-pc-hooft-prijs>.

Ook presenteerde het museum op Internationale Vrouwendag een nieuw kunstwerk, **Het Conversatiestuk**. Beeldend kunstenares *Renske van Enckevort* portretteerde een literaire vriendengroep, bestaande uit acht vrouwen en een man: Hanna Bervoets, Maartje Wortel, Niña Weijers, Nina Polak, Marjolijn van Heemstra, Lieke Marsman, Ellen Deckwitz, Maurits de Bruijn en Alma Mathijssen. Deze vriendengroep maakt deel uit van een literaire generatie waarin vrouwelijke auteurs, meer dan voorheen, op de voorgrond treden. 'Geen tegengeluid, maar een nieuwe realiteit.' Het kunstwerk is te zien in het Literatuurmuseum.

Ook over **Astrid Lampe** staat een artikel op literatuurmuseum.nl. Hierover schreef ik al eerder in de januari-nieuwsbrief van dit jaar. Inmiddels is het aangevuld met o.a. haar uitgebreide dankwoord tijdens de uitreiking van de PC Hooftprijs. "Tijdens dit dankwoord benadrukte ze hoe bijzonder het was om de prijs in ontvangst te mogen nemen: 'Zo

gewoon is het niet. Poëzie bedrijven. Dagdagelijks boven de omgekiepte blokkendoos, in een wereld vol conflicterende belangen, in opgeruimdheid te volharden....In een wereld vol uitsluitingsmechanismen en nauwelijks verhuld cynisme. Waarin gevaarlijke gekken dronken van macht de toon zetten. Twittermessiassen het algoritme het vieze werk voor hen laten opknappen. Nostalgische populistische TikTok-politiek bedrijven om kind en lentekriebels aan hen te binden. Paljassen kans zien hun dominante narratief op te tuigen, nefast rond te pompen, uitsluitend om wat krom is recht te praten. In zo'n kromme wereld, u herkent hem, is leven een kunst en kunst een vorm van georkestreerd overleven."

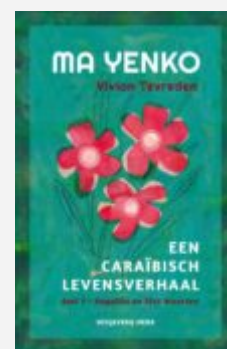
Op de achterflap van haar nieuwste, inmiddels 13e dichtbundel, **Zachte landing op leeuwenpootjes**, staat geschreven: Voorouders werken door in het heden. Een heden waarin de narratieven opnieuw worden opgetuigd, want aan onze scherpjes geplakt raakten we wellicht wat kort van memorie. Verre voorouders brachten de Siberische kou mee. De taiga wordt herinnerd, de Taag bezongen, en de oorlog, die niet bij naam wordt genoemd, kruipt in de krasloten. 'Lampe dicht met een diabolische intensiteit over het moderne leven, in zinnelijke en ontombare taal die vraagt om herlezing en herbeluistering.' Jury P.C. Hooft-prijs 2024.

Onlangs uitgebrachte titels

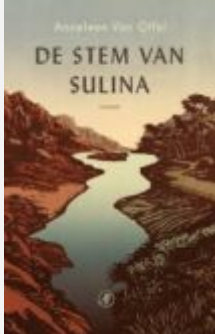
– Voor haar roman **Onderland** trok met negen mensen op die, net als zichzelf, seksueel misbruik hebben meegemaakt. Allemaal hebben ze decennialang gebouwd aan een minutieus uitgedachte binnenwereld. Ze vonden hun eigen magische strategieën uit, die normaal verborgen blijven. In **Onderland** komen hun coping mechanismes voor het eerst aan het licht, in een sprookjesachtige wereld waar slachtoffers van seksueel geweld zich niet hoeven te verbergen en hun nachtmerries leven. In een interview in het Parool zegt de schrijfster: " 'Ik voelde een woedend vuur, er op deze manier over te schrijven bracht verlichting, ook al was het zwaar. Ik zat soms huilend tegenover mijn redacteur.' "

– vertelt in **Ma Yenko** de geschiedenis van opeenvolgende generaties vrouwen op Anguilla, Sint Maarten, Curaçao en uiteindelijk Nederland. De verschillende vrouwen leven in een maatschappij die zich langzaam ontdoet van slavernij en kolonialisme. Ze worden allemaal gemangeld door de tijd en zijn tegelijkertijd geen van allen zelig. Ze helpen elkaar en nemen regie waar dat lukt. Steeds in zichzelf bespiegelend, op zoek naar het juiste moment. Ze hebben plezier, er wordt muziek gemaakt, er wordt gezongen en gegeten. Maar het leven kan hard, benauwend en verdrietig zijn. In contact met hen die er niet meer zijn zoeken ze naar oplossingen die op onbekende manieren en plekken gevonden worden. **Ma Yenko** (in de Ghanese taal twi betekent dit 'laten we lopen'), met de ondertitel **Een caraïbisch levensverhaal** verschijnt in twee delen.

– **Vos** is het eerste deel in de historische romanreeks **Het laatste weeshuis**. Samen met Lotta Magnusson en Jacqueline Rogers bedacht **Elle van Rijn** deze romanserie en schreef zelf dit eerste deel. Het is 1961. Isabel is 17 jaar oud en groeide op in een weeshuis. Nog één jaar en dan wil ze viool gaan studeren aan het conservatorium in Parijs, samen met haar beste vriendin in het weeshuis: Victoria. Maurits, geestelijk vader van het weeshuis, probeert de nobele orde die het weeshuis altijd heeft gefinancierd, te overtuigen om de ambitieuze toekomstplannen van de kinderen te ondersteunen. Maar de orde blijkt andere plannen te hebben voor de kinderen. Gaandeweg ontdekt Maurits de verborgen agenda van de orde en probeert hij de kinderen hiervoor te behoeden.

- , bekend om haar rauwe Afrikaanse poëzie, debuteert met haar eerste roman **Kompoun**, waarin ze, gevoed door haar diepe persoonlijke ervaringen, verlies en familiebanden verkent. Ze is geïnspireerd door de orale traditie en benadrukt dat haar schrijven een vorm van monument is voor de verloren verhalen. Ze weigert haar werk te laten reduceren tot louter politieke statements, terwijl ze haar poëzie beschouwt als een eerlijke reflectie van haar realiteit en ervaringen, ongeacht hoe heftig die voor anderen mag lijken. In *Kompoun* schrijft ze over leven op de Cape Flats na de apartheid, met oog voor de armoede en de omgang met vrouwen. “Meedogenloos, schandelijk, giftig, maar altijd vol humor en genegenheid”, schrijft Adriaan van Dis erover.

- In **De Stem van Sulina** van Anneleen van Offel reist een vrouw in een busje langs de oevers van de Donau, terwijl een donkere schaduw over de weerkaarten van Midden-Europa glijdt. Ze reist van de bron in het Zwarte Woud tot de monding in de Zwarte Zee. Welke stemmen stijgen op uit de rivier? Archeologische opgravingen en eeuwenoude verhalen, confronterende vragen en dromen, lichamelijke transformaties en vergeten vrouwen geven richting aan de mentale reis van een jonge schrijfster die moeder wordt.

- In **De instructies** van Carolina Trujillo komt Mol na jaren zijn jeugdvriendin Nora tegen. Die blijkt flink te zijn geradicaliseerd als strijder voor dierenrechten. Net als vroeger sleept Nora hem moeiteloos mee in wat ze ook onderneemt. Ook in het activistische van haar huidige leven. Tegen de tijd dat Mol aan bezinnen toe is, ligt hij in een sloot langs het grootste slachthuis van het land dat hij zojuist met Nora en haar handlangers in brand heeft gestoken. Het tot bezinning komen lijkt goed te gaan, tot blijkt dat Nora ook daarin de richting bepaalt. Van haar moet hij instructies schrijven over hoe een slachthuis in brand te steken en welke fouten je moet vermijden. Onder protest doet hij dat.

- *Lale Gül* debuteerde met de openhartige roman *Ik wil leven*, waarin ze haar persoonlijke strijd tegen de verstikkende tradities en verwachtingen binnen haar streng religieuze gemeenschap beschreef. Ze verlangde naar vrijheid, en die zou ze krijgen. In **Ik ben vrij** kijkt ze terug op de eerste jaren van haar nieuwe leven. Dat heeft haar succes gebracht, prijzen, steun, nieuwe ontmoetingen en vriendschappen, en vooral vrijheid. Maar aan de andere kant is ze bedreigd en wordt ze uitgekotst door haar familie, vrienden van vroeger, de moslimgemeenschap en zelfs haar zusje, dat nog wél gelovig is en met volle overtuiging een hoofddoek draagt. Voor haar vrijheid heeft ze een hoge prijs betaald. Was die het waard? Daar schrijft ze ook nu weer openhartig over.

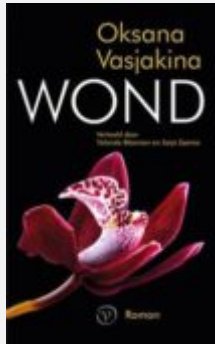
Vertaalde romans

- Kenmerkend voor het werk van de vriendelijke Frans-Senegalese schrijfster is dat onderdogs doorgaans de hoofdrol spelen, en meestal vrouwen. Alledaagse situaties ontwikkelen zich tot steeds beklemmendere psychologische drama's, waarbij magische, bovennatuurlijke krachten vaak als katalysator fungeren. Ze is bekend van eerdere romans als *Drie sterke vrouwen*, *Ladivine* en *Lieve familie*. Haar nieuwste roman **De wraak is aan mij** gaat over een advocate die door een oude bekende wordt gevraagd de verdediging op zich te nemen van zijn vrouw, die hun drie kinderen heeft vermoord. Ze neemt de zaak aan, maar raakt al doende verscheurd.

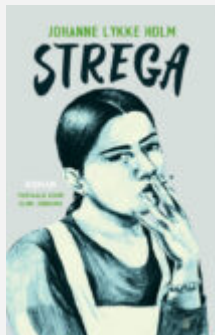
- Het Parool introduceert **De nacht beeft** van Nadia Terranova met: “Een gevoelige, ontroerende roman over natuur- en menselijk geweld ... een aanrader.” De Siciliaanse schrijfster vertelt over de meest vernietigende Europese aardbeving, die in 1908 Zuid-Italië trof. Als de stad Messina in puin ligt, zullen de levens van een 11-jarige jongen en een rebelse jonge vrouw elkaar kortstondig kruisen. Maar tussen het puin en het verdriet wacht ook de vrijheid die verwoesting teweeg kan brengen. De hoofdstukken gaan afwisselend over Nicola en over Barbara, waarbij elk hoofdstuk begint met de omschrijving van een tarotkaart, met een verwijzing naar hetgeen zal volgen in het hoofdstuk. Geloof en bijgeloof spelen voor alle personages in dit boek een grote rol. Droomvisioenen krijgen ook een belangrijke plaats in het verhaal.

- **Het mes in het vuur** van Ingeborg Arvola wordt aangekondigd als een bekroonde Noorse bestseller, een epische, historische roman met prachtige natuurbeschrijvingen en een sterke, autonome vrouw in de hoofdrol. Die vrouw is Brita Caisa Seipajævi die zich in 1859 opmaakt voor een lange tocht van Finland naar Noorwegen. Ze is weggestuurd door de plaatselijke kerk vanwege haar affaire met een getrouwde man. Brita Caisa is een mooie, onafhankelijke vrouw met twee zoons, beiden buitenechtelijk geboren van verschillende vaders. Het doel van haar reis is Bugøynes, een plek waar de zee vol zit met kabeljauw en waar ze een vriendelijke visser hoopt te vinden om mee te trouwen.

- Oksana Vasjakina, Russisch dichteres en activiste (bekend van Pussy Riot) debuteert met **Wond**, een moedig en poëtisch geschreven verhaal over rouw, lesbisch zijn en moederschap in Rusland. Bij verschijning bleek het in strijd met nieuwe Russische wetten waarin verspreiding van informatie over 'niet-traditionele' seksuele relaties verboden is. De roman, die dus niet zo maar verkrijgbaar is, is geïnspireerd door de dood van Oksana's moeder, die stierf aan borstkanker. Dat verlies vormt Oksana's wond. Ze onderzoekt de verbondenheid met haar moeder en hoe haar moeders vrouwelijkheid zich verhoudt tot de hare. Ze brengt haar moeders as naar haar Siberische geboortedorp, terwijl ze mijmert over haar familiegeschiedenis, haar lesbische identiteit en worstelt met de absurde bureaucratie van de Russische begrafenis.

- **Kaliane Bradley** is een Brits-Cambodjaanse schrijfster. Eerder schreef ze korte verhalen en nu debuteert ze met **Het Ministerie van Tijd**, een sciencefictionverhaal, komedie en romance over een vrouw die als ambtenaar aan de slag gaat in de functie van 'bridge' -een contactpersoon, helpende hand en huisgenoot- in een experimenteel project dat expats uit het verleden naar de 21e eeuw brengt. Haar taak is om een 19e-eeuwse marine-commandant Graham Gore bij te staan. Hun volstrekt zakelijk relatie verandert in iets diepers, en er komen ongemakkelijke waarheden boven tafel. Daardoor worden ze gedwongen de werkelijkheid van het project dat hen heeft samengebracht onder ogen te zien.

- Door uitgeverij Oevers wordt de 2e roman van de Zweedse , **Strega**, aangekondigd met "... een filmische doom-roman die zich in het grensgebied bevindt tussen 'The Grand Budapest hotel' en 'Melancholia'." En ergens anders vond ik: "modern gothic verhaal van negen jonge vrouwen die op het punt staan de onderwerping van de samenleving aan geweld te erven, en de eeuwenoude mythen die dit in stand houden." In een verlaten hotel in het afgelegen bergstadje krijgen negen meisjes de stijve uniformen van seizoensarbeiders en leren ze van het strenge personeel strijken, koken en de bedden opmaken. In hun vrije momenten zijn ze samen, plukken kruiden in de tuin, lezen in de bibliotheek en genieten van het landschap. Een van de meisjes verdwijnt tijdens een ruig feest.

Mijn eerste ingang voor nieuw verschenen boeken vind ik op de website <https://www.allesoverboekenenschrijvers.nl>. Daarnaast kijk ik in kranten en tijdschriften, en bekijk ik de boekentips in de VPRO-gids. Regelmatig overlapt er veel, maar deze maand vond ik bij de VPRO-boekentips juist boeken die ik elders nog niet was tegengekomen. Daarom hier een paar op een rij:

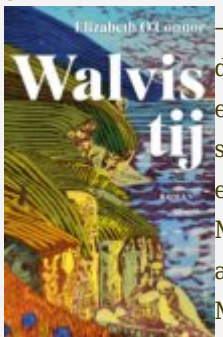
- Over **Boven aarde, beneden hemel** van Milena Michiko Flašar : "Hoewel Suzu zichzelf niet als 'radicale einzelgänger' beschouwt, is ze graag alleen. Intimiteit gaat ze uit de weg, aan haar hamster heeft ze genoeg gezelschap. Als ze een lijst maakt van haar sterke punten noteert ze onderaan: 'Kan goed overweg met de zwabber'. Dat treft, want wanneer ze solliciteert op een wat onduidelijk baantje, blijkt ze beland bij een bedrijfje dat zich specialiseert in het opruimen en schoonmaken van woningen waar mensen in eenzaamheid zijn gestorven. *Kodokusha*, noemen de Japanners zulke overledenen. In haar ontroerende, lichtvoetige roman gebruikt Milena Michiko Flašar deze eenzame doden om de sociaal onhandige Suzu uit haar zelfverkozen isolement te verlossen en de waarde van vriendschap te ontdekken."

– Over **De zomers** van *Alice Elliott Dark*: “Het is nu al een heerlijke vakantieofferpil. Spil is kinderboekenschrijfster Agnes Lee (80) die, nu na een derde borstkankerdiagnose het einde nadert, veel te beschermen heeft. Geheimen, zoals het feit dat ze onder pseudoniem vernietigende semiautobiografische satires voor volwassenen publiceert. Zoals een gekoesterd stuk ongerepte natuur aan de kust van Maine dat in handen van projectontwikkelaars dreigt te vallen. En bovenal haar levenslange vriendschap met één van de mede-eigenaren daarvan, Polly Wister, die zich tot Agnes’ frustratie volledig wijdde aan haar echtgenoot, een hilarisch pompeuze filosoof, en haar zoons, die dat paradijsje wél willen verkopen. Darks proza is kalm, beeldend en raak, haar psychologisch inzicht vlijmscherp.”

– Over **Ballade van het bos** van : “De juf is nooit bang geweest voor het bos waar ze als kind elke boomwortel kende en in het aardedonker zocht naar eekhoortjesbrood. Nu is ze 42 en loopt ze datzelfde bos in, maar ditmaal verstopt ze zich. Een van haar leerlingen is uit het raam gesprongen en verdronken in de rivier. De juf, ‘een wat vreemde, maar bescheiden vrouw die haar hele leven probeert andermans aandacht te ontvluchten’, heeft in dat drama een rol gespeeld. Het verhaal, dat gaat over een Italiaans dorp dat in rep en roer verkeert na de verdwijning van de ongrijpbare maar geliefde juf, is geïnspireerd op een ware gebeurtenis. Een intrigerende, knappe en spannende debuutroman.

– “In *Elizabeth O’Connors’* schitterende debuutroman, **Walvistij** wordt het doodkalme leventje van de 18-jarige Manod, met haar broer, zus en vissersvader op een afgelegen Welsh eilandje, anno 1938 stevig opgeschud. Eerst door het aanspoelen van zo’n altijd symbolisch geladen zeezoogdier. Vervolgens, veel heviger, door de komst van de Oxford-etnografen Joan en Edward, die de archaische, bedreigde levenswijze van eilanders komen boekstaven en de pientere Manod, die als hun tolk en assistente optreedt, ieder op hun eigen manier doen dromen van een totaal ander bestaan op het vasteland. Beschrijvingen van hun verlokkingen en verraad, afgewisseld met Manods gezinsgeschiedenis en neerslagen van de getuigenissen en volksverhalen van haar eilandgenoten, leveren een haast Claire Keegan-achtig geserreerd (=compact van stijl, MD), poëtisch en hartverscheurend geheel op.”

– Over **Geliefd en gemist** van *Susie Boyt*: “Verwaarloos je kinderen en ze zullen de rest van hun leven door je geobsedeerd zijn, las Ruth ooit, ‘maar wat als ze jou verwaarloosden?’ Deze zachtmoedige lerares Engels gaat gebukt onder een groot verdriet: haar dochter Eleanor groeide van opstandige puber uit tot een junkie die niets met haar moeder te maken wil hebben. Als ze zelf een kind krijgt, slaagt Ruth erin de baby mee naar huis te nemen. Eindelijk kan ze haar versmide moederliefde kwijt. *Susie Boyt* weet in haar roman de emoties van deze vrouw volmaakt overtuigend te beschrijven: het verdriet om haar verloren dochter en de constante angst om ook haar kleindochter kwijt te raken. Hartverscheurend prachtig.”

Poëzie

–

Verhalen

–

Non-fictie

– Het verhaal van Jack the Ripper (een verzonnen naam, want de moordenaar is nooit gepakt) houdt mensen al ruim een eeuw bezig. Elke dag zijn er in de Londense wijk Whitechapel rondleidingen langs de plekken waar ‘de vijf’ werden vermoord. Maar over de vrouwen zelf weet men doorgaans weinig. Met diepgaand bronnenonderzoek en een mooie stijl vertelt *Hallie Rubenhold* in **De vijf van Whitechapel** over Victoriaans Londen en zet ze alles wat je over deze zaak dacht te weten op zijn kop. Ze reconstrueert vakkundig de levens van Polly Nichols, Annie Chapman, Elizabeth Stride, Kate Eddowes en Mary Jane Kelly. Hun overeenkomst: ze belandden in de goot omdat ze als vrouw alleen in

Victoriaans Engeland vrijwel onmogelijk in hun eigen onderhoud konden voorzien, maar ze waren zeker niet allemaal prostituees.

- *Bahareh Goodarzi* en *Daan Borrel* schetsen in ***Baren buiten de box*** aan de hand van interviews met wetenschappers en beleidsmakers in de geboortezorg een confronterend beeld: niet onze genen of biologie, maar sociaal-maatschappelijk factoren, waaronder de geboortezorg zelf, zijn bepalend voor de verschillen in gezondheid tijdens zwangerschap en geboorte. Het geheel is een onderzoek naar ongelijkwaardige zorg tijdens de zwangerschap en baring, en het biedt handvatten voor een meer rechtvaardige geboortezorg.

- ***Zij/haar: een ABC van lesbische literatuur*** is een verzameling essays over meesterwerken uit de lesbische literatuur, samengesteld door *Minke Douwes*, *Marie-José Klaver* en *Laurie Bastemeijer*. Het zijn 26 persoonlijke verhalen van verschillende bekende en minder bekende auteurs over eveneens bekende en minder bekende lesbische romans, over wat deze boeken voor hen hebben betekend en wat ze nog kunnen betekenen voor een nieuwe generatie lezers. In elke bijdrage staat de persoonlijke betekenis van auteur en roman centraal. Enkele van de auteurs zijn: *Emma Donoghue*, *Doeschka Meijsing*, *Andreas Burnier*, *Nina Polak*, *Anna Blaman*, *Audre Lorde*, *Jeanette Winterson*, *Dola de Jong*, *Angela Carter* en *Bernardine Evaristo*.

Een kleine twee jaar geleden schreef 'onze eigen' vrijwilligster *Gianna Mula* de tweedelige verkenning ***Lekker lesbisch lezen*** voor onze website. Toen ze in contact kwam met de Vrouwenbibliotheek, beloofde ze zichzelf dat ze aandacht zou besteden aan de collectie boeken, die de ware geschiedenis van de lesbische literatuur vertelt en die sinds de jaren tachtig is aangelegd. Hierbij nog een keer de link,

zie: <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/08/22/lekker-lesbisch-lezen-een-2-delige-verkenning-door-gianna-mula/> en <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/09/17/lekker-lesbisch-lezen-ii-een-2-delige-verkenning-door-gianna-mula/>

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In juni twee evenementen bij boekhandel Savannah Bay:

Op 2 juni is de boekpresentatie van ***Zij/haar: een ABC van lesbische literatuur***. De essaybundel (zie ook hierboven) bespreekt 26 werken uit de lesbische literatuur. Tijdens de boekpresentatie in Savannah Bay zullen schrijfsters *Minke Douwes* en *Inge Schilperoord* en Savannah Bay-eigenaresse *Marischka Verbeek* geïnterviewd worden over hun bijdragen en het belang van lesbische en queer literatuur.

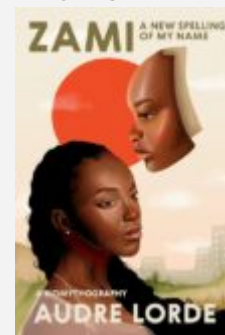
Meer info: <https://www.savannahbay.nl/2-juni-boekpresentatie-zij-haar/>

Op 13 juni is de vierde editie van dit voorjaar van *Savannah's Feminist Book Club*. Besproken zal worden ***Zami, a new spelling of my name*** van

. In deze roman combineert de Caraïbisch-

Amerikaanse schrijfster geschiedenis, biografie en mythevertelling. Het is een coming-of-age-verhaal' van een zwarte lesbische vrouw in New York.

Meer info: <https://www.savannahbay.nl/feminist-bookclub/>

- En in juni drie evenementen bij de Utrechtse Boekenbar (waarvan de eerste overigens nog vanavond):

Op 30 mei komt Alma Mathijssen vertellen over haar nieuwe roman *Onderland* (zie bij onlangs verschenen titels). Yentl van Stokkum zal een lofrede voordragen om te vieren dat *Onderland* er is.

Meer

info: <https://www.deutrechtseboekenbar.nl/product/ticket-onderland-live-met-alma-mathijssen-teddy-tops-en-yentl-van-stokkum-30-05-2024/>

Vrijdag 7 juni komt vertellen over haar onlangs verschenen romandebuut **De dragers**. Daarin zoeken personages naar wat dragen betekent: kinderen en het moederschap, maar ook de tijd waarin je leeft, het verleden en de toekomst.

Meer info: <https://www.deurechtseboekenbar.nl/product/de-dragers-daan-borrel-op-naam-gesigneerd/>

Boek & Brekkie' is een leesclub-concept van de Utrechtse Boekenbar. Eens in de zoveel tijd is er een samenkomst op zondagochtend om te ontbijten en te praten over een boek. Tijdens deze tweede editie op 23 juni wordt **Waar ik liever niet aan denk** van *Jente Posthuma* besproken.

Meer

info: <https://www.deurechtseboekenbar.nl/product/ticket-boek-brekkie-2-waar-ik-liever-niet-aan-denk-je-nte-posthuma-zondag-23-juni-0930-uur/>

- Op 14 juni is er een 'appeltaartconcert' in de Utrechtse Domkerk. Het programma, **Belle en beesten** staat in het teken

van Belle van Zuylen. Tijdens het concert treedt mezzosopraan Karin Strobos op met een ensemble. Er worden composities gespeeld van Belle van Zuylen, die bij ons als schrijfster veel bekender is, van haar leermeester Zingarelli en haar inspiratiebron Mozart.

Maar info: <https://appeltaartconcerten.nl/speellijst/>

- Op zaterdagmiddag 15 juni komt de Amerikaanse schrijfster, filmmaker en kunstenaar *Miranda July* naar Utrecht voor de presentatie van haar nieuwe roman **All Fours**. Janine Abbring zal Miranda interviewen en Micha Wertheim brengt een lofrede op haar werk. Miranda July kreeg wereldwijd bekendheid met de speelfilm *Me and you and everyone we know* uit 2005, waarvoor ze het scenario, de regie en de hoofdrol op zich nam. *All Fours* gaat over een 45-jarige semi-bekende kunstenaar die zichzelf opnieuw probeert uit te vinden.

Meer info: <https://ilfu.com/agenda/ilfu-book-talk-miranda-july>

- Op 31 mei opent in het Cobramuseum de tentoonstelling **I challenge you to love me** een overzicht van het werk van fotografe en kunstenaar *Diana* werd geboren in

Montevideo uit een Nederlandse vader en een Argentijnse moeder. Ze woonde in Colombia en Guatemala en studeerde sociologie in Mexico City. In 1974 emigreerde ze naar Amsterdam en ontwikkelde zich tot een zeer succesvolle fotografe en kunstenaar. In haar werk richt ze zich op het portretteren van personen voor wie gender, (culturele) identiteit en seksuele voorkeuren niet vastomlijnd zijn. In zekere zin zijn al haar projecten ingebed in vormen van samenwerking. Samenwerkingen met andere kunstenaars, met schrijvers, met acteurs en vooral: met de geportretteerden.

Meer info: <https://cobra-museum.nl/tentoonstelling/diana-blok-i-challenge-you-to-love-me/>

- **Ana Navas** is een Equatoriaanse multidisciplinaire kunstenaar. Ze studeerde in Duitsland en woont momenteel in

Rotterdam. Sinds januari heeft ze voor 6 maanden haar intrek genomen in een van de ateliers van de HKU temidden van de studenten fine art op de academie. Daar gaat Ana werken aan haar praktijk en samenwerken met de studenten. Ondertussen is in zijruimtes van de Oude Kerk in Amsterdam een presentatie te zien van een serie van haar glaswerken-glascollages. De kleuren en vormen zijn ontleend aan details uit kleding en objecten uit vrouwenportretten van andere, vaak heel bekende schilders. Een rode draad in Ana's werk is haar fascinatie voor details en

motieven in de beeldcultuur die zich voortdurend verplaatsen tussen verschillende disciplines, zoals kunst en design, maar ook genres en tijdperken.

Meer info: <https://oudekerk.nl/nu-te-zien/tentoonstellingen/ana-navas-a-veil-as-a-glaze/26779>

Bibliotheeknieuws:

- In juni zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden.

Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Virrie's kinderen van Rob Oudkerk, *De brul van de jaguar* van Micheliny Verunschik, *De ovale dame* van Leonora Carrington, *Wonder* van Victoria Mas, *The surreal Life of Leonora Carrington* van Joanna Moorhead, en *Daar waar de rivierkreeften zingen* van Delia Owens.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/05/06/klytaimnestra-door-costanza-casati/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/05/14/dit-verhaal-moet-goed-verteld-worden-door-jennifer-nansubuga-makumbi/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/05/17/strafhok-door-bea-vianen/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/05/21/de-meisjes-van-de-katoenfabriek-door-susanna-alakoski/>

De leenbijdrage voor 2024 is vastgesteld op € 27,50. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovr naam en 'leenbijdrage 2024'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 mei 2024

April nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

De eerste week van april is het **Museumweek**. Er zijn dan bijzondere activiteiten in de meeste musea en je mag voor één keer je museumkaart uitlenen aan iemand anders.

Vrouwen vind je in alle onderdelen van musea: als stichter, als onderwerp van een tentoonstelling of pronkstuk, en als kunstenaar. Op de website van de museumkaart staat sinds kort een speciaal item over vrouwen in musea. Hier vind je het werk en de verhalen van een aantal van hen, uit zowel verleden als heden. Hun levensverhalen, wat ze hebben betekend in hun tijd, en hun kunst -van Mechtelt van Lichtenbergh toe Boecop uit de 16e eeuw tot Yael Bartana in onze eeuw. Link naar het item:

Rond Internationale Vrouwendag op 8 maart zijn er verschillende artikelen verschenen over (het gebrek aan aandacht voor) vrouwelijke kunstenaars, zoals **Kunst op Zondag en de vrouwen in onze musea**. Zowel de aandacht voor vrouwelijke

kunstenaars als hun aanbod in musea groeit afgelopen tijd. Op 7 maart was er zelfs een symposium 'Vrouwen van het Rijksmuseum', over hun eigen onderzoek 'Welke rol hebben vrouwen gespeeld in de Nederlandse geschiedenis en hoe uit zich dat in de Rijksmuseumcollectie?'

In de link vind je het bewuste artikel met een overzicht van de tentoonstellingen van vrouwelijke kunstenaars die op dat moment te zien waren. Een deel ervan is helaas al voorbij, zoals die over *Suze Robertson* in Panorama Mesdag. Nog t/m 10 april is de tentoonstelling *Vrouwenpalet 1900-1950* nog te zien in de Kunsthal (Rotterdam) En t/m 16 april kun je in Villa Mondriaan (Winterswijk) kennis maken met de *Amsterdamse Joffers* en hun werk.

Link naar artikel: <https://sargasso.nl/kunst-op-zondag-en-de-vrouwen-in-onze-musea/>

Documentaire over Suze

Robertson: <https://panorama-mesdag.nl/zien-en-doen/tentoonstellingen/suze-robertson/beter-bestreden-dan-genegeerd/>

Project in het

Rijksmuseum: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/vrouwen-zijn-de-grootste-onzichtbare-groep-in-de-kunst-en-het-rijksmuseum-wil-dat-beeld-herstellen~bad9348b/>

In februari verscheen er een weblogbericht van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE): **Vrouwen in de Rijkscollectie: onbekende verhalen en bijzondere vrouwen**. Daarin wordt het lopende onderzoek naar vrouwen in de Rijkscollectie RCE toegelicht met voorbeelden van bijzondere bruiklenen. De RCE heeft geen eigen tentoonstellingsruimte en is daarom afhankelijk van instellingen die werk uit de Rijkscollectie willen tonen.

Meer

info: <https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/weblogs/collecties-en-musea/2023/vrouwen-in-de-rijkscollectie-onbekende-verhalen-en-bijzondere-vrouwen>

Onlangs uitgebrachte titels

- In **De revolutie van Pelle** zoekt *Conny Braam* naar antwoorden op de vraag wat haar tot de rebelse meid heeft gemaakt die in mei 1968 na een laatste knallende ruzie op de trein stapt. De reconstructie van haar verleden begint in het 19e-eeuwse IJmuiden, waar grootmoeder Keet Pelle een kroeg drijft en evenals vele werkloze kanaalgravers en arme vissers in de ban raakt van de revolutionaire socialistenleider Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Vanaf 1924 is het Keets dochter Grada, die vanuit Beverwijk vertelt over haar vastberadenheid te ontsnappen aan de vernederende armoede alsook aan haar moeder, die collecteert voor de Rode Hulp. Begin jaren vijftig komt Conny Braam zelf aan het woord en vertelt ze over haar jeugd in Arnhem, waar de koude-oorlogmentaliteit, brave burgerlijkheid en het racisme van haar vader uiteindelijk onverdraaglijk worden en de belofte van revolutie haar naar Amsterdam zal lokken. Drie generaties vrouwen en hun strijd tegen armoede, uitbuiting, racisme en

oorlogsgeweld.

- **Café Morgen** is de plek waar vijf vrouwen elkaar zien. Ze hebben hun eigen kijk op het leven, op het vrouwzijn en de morgen die komen gaat. Een vrouw heeft een eigen kamer nodig, of beter: een café. *Renée Kapitein* beschrijft Café Morgen, waar Loes achter de toog staat en zichzelf terugvond toen de wereld haar te krap was geworden. Waar de 80-jarige Buurvrouw te veel wijn drinkt - 'ik mag dat, ik ben oud'. Waar Tracey thuiskomt als ze is weggelopen bij een Women's March, een protestbord nog in haar handen. Waar de hond van Roos haar naar binnen trekt als ze even niet meer weet wie ze is behalve een moeder. En waar Pilot zich niet door openingstijden laat weerhouden om nog een jenever te bestellen en een sterk verhaal te vertellen over haar tijd in Oost-Afrika, een half leven geleden. Dat zijn de gasten die elkaar treffen op 8 maart, Loes' verjaardag.

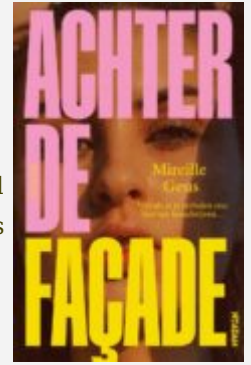

- Vier jaar heeft *Ingrid Kluyvers* gewerkt aan haar roman **Luikend**. Ze had aanvankelijk een psychologische thriller geschreven, maar het werd uiteindelijk een deels autobiografische roman waarin de hoofdpersoon een ideaal leven lijkt te leiden. Die heeft hard voor dat ideale leven gewerkt, maar gelukkig is ze niet. Als ze besluit een psychiater te bezoeken worden oude herinneringen opgerakeld en haar zorgvuldig vormgegeven identiteit blijkt niet zo maakbaar wanneer een oude bekende opnieuw haar leven binnenstapt. Ze worstelt met haar verleden, haar geardeerdheid en de

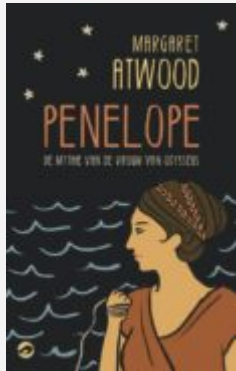
veranderende wereld om haar heen.

- **Achter de façade** is een psychologische roman van Mireille Geus over 38 jarige vrouw, die haar leven tot in de puntjes op de rails heeft. Ze waardeert het niet als haar broer, met wie ze al meer dan twintig jaar geen contact mee heeft, plotseling haar kantoor binnenloopt. Hij herinnert haar aan een deel van haar leven dat verre van volmaakt was. Om haar broer weer uit haar leven bannen, zal ze wel eerst met hem moeten samenwerken om hun levensverhaal te herschrijven. Als ervaren schrijfcoach is ze gewend aan het maken van een nieuwe versie. Maar gaandeweg het proces komen allerlei schokkende details aan het licht.

- **Uitzicht van dichtbij** van Megan van Kessel
- **Erfstuk** van Carmen van Geffen
- **Kwallen hebben geen oren** van Adèle Rosenfeld
- **Definities van liefde** van Nhung Dam

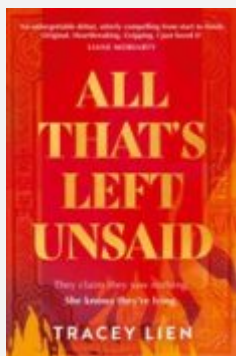
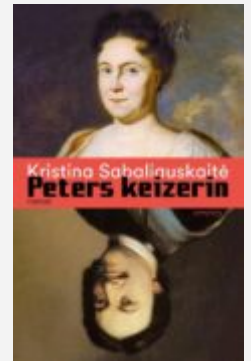

Vertaalde romans

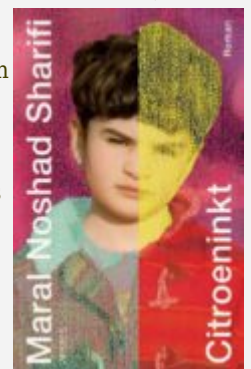
- In **Penelope** vertelt Margaret Atwood haar versie van de mythe van de vrouw van Odysseus. In Homerus' Odyssee wordt Penelope vereeuwigd als toegewijd echtgenote. Ze staat er 20 jaar alleen voor wanneer hij vertrekt om na de ontvoering van Helena in de Trojaanse oorlog te strijden. Het lukt Penelope, ondanks vele schandalen, het koninkrijk Ithaka bijeen te houden, haar eigenzinnige zoon op te voeden en vele aanbidders af te wijzen. Wanneer Odysseus eindelijk terugkeert naar huis nadat hij vele ontberingen heeft doorstaan, monsters heeft verslagen en met godinnen heeft geslapen, vermoordt hij haar aanbidders en, vreemd genoeg, twaalf van haar dienstmaagden. In haar speelse hervertelling vraagt Margaret Atwood zich af wat Penelope al die jaren in haar schild voerde en wat heeft geleid tot het ophangen van de dienstmaagden.

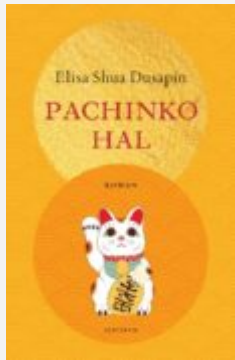
- **Peters keizerin II** van de Litouwse Kristina Sabaliauskaitė verschijnt een jaar na het heel enthousiast ontvangen deel 1, waarin het bijzondere levensverhaal van de Litouwse boerendochter Marta Skowrońska wordt beschreven, die uiteindelijk als Catharina I in 1725 de eerste keizerin van Rusland zou worden. Tijdens de laatste uren van haar leven blikt Catharina bloed ophoestend terug op haar huwelijk met Peter de Grote, de relatie tussen het Westen en het Oosten, haar positie als machtigste vrouw binnen het tsarenrijk en de persoonlijke tegenslagen en weezinwekkende gebeurtenissen die zij gedurende haar leven heeft moeten doorstaan. De roman geeft een uniek inzicht in het Rusland van de 18e eeuw, dat veel parallellen toont met het Rusland van de 21e eeuw.

- In **Waar we niet over praten** van Tracey Liens brengt de 17-jarige Vietnamees-Australische Denny Tran de avond met vrienden door en komt hij op brute wijze om het leven in een druk restaurant in de buitenwijk Cabramatta in Sydney, een vluchtelingenclique die wordt geteisterd door gewelddadige misdaad en onverschillige politie. Denny's oudere zus, journaliste Ky Tran, keert terug naar Cabramatta voor zijn begrafenis. Er is weinig aandacht van de politie voor Denny's dood, dus gaat Ky Tran zelf op zoek naar getuigen. Bij elke ontmoeting pelt ze een nieuwe laag af van de plek die haar en Denny heeft gevormd en ziet ze de complexe trauma's onder ogen die op de aanwezigen drukten op de avond dat haar broer stierf. Tracey Liens groeide zelf op in Cabramatta en onderzoekt trauma's, racisme en stereotypering binnen de Australisch-Vietnamese gemeenschap.

- Journaliste, schrijfster en documentairmaker Maral Noshad Sharifi is geboren in Teheran. Ze studeerde politicologie in Leiden en journalistiek aan Columbia University in New York. **Citroeninkt** is haar autobiografische debuutroman. Na een enerverende vlucht dwars door Europa strijkt Talar met haar ouders en broertje Cesar neer in het gereformeerde Moerkapelle. Wat is het hier stil, behalve de slaande deuren thuis. Er gebeuren vreemde dingen. Haar moeder verstopt haar hoofd in de koelkast. Haar barbiedoos mag nooit open. En waarom duwt die jongen in het zwembad alleen haar onder water? Talar verwondert zich over veel dingen. De roman wordt verteld door haar ogen, een meisje dat nergens thuishoort en daarom overal. Haar moeder wil het beter doen voor haar dochter, maar kan niet ontsnappen aan haar verleden.

– *Winter in Sokcho* was haar debuutroman. In ***Pachinkohal*** vertelt *Elisa Shua Dusapin* over een jonge vrouw die naar Japan is gekomen om de 12-jarige Mieko Franse les te geven. De rest van haar tijd spendeert ze bij haar grootouders, dagdromend, Tetris spelend en luisterend naar de straatgeluiden boven haar. Het liefst wil ze op reis naar Korea, het land dat haar familie 50 jaar eerder samen met duizenden anderen ontvluchtte vanwege de burgeroorlog. Sindsdien zijn ze nooit meer teruggegaan. In Japan openden zij bij aankomst de pachinkohal Shiny – een Japanse gokhal, die met knipperende lampjes de aandacht trekt en bezoekers groot geluk belooft. *Pachinkohal* wordt aangekondigd als “een minutieuze en poëtische roman over anders-zijn, uitvinden wie je bent en de eenzaamheid binnen een familie.

– In *Cecile Pin*’ debuteert ***Dolende zielen*** vuchten Anh en haar broertjes weg uit hun dorp nadat de Amerikaanse troepen uit Viëtnam zijn vertrokken. Ze ondernemen een gevaarlijke boottocht naar Hongkong, die haar ouders en vier jongere broertjes in een andere boot niet overleven. Zonder hen zetten Anh en haar broertjes hun reis voort. Ze komen terecht in opvangkampen, krijgen te maken met hervestigingsbureaus en worden opgenomen in het Engeland van Thatcher. Daar moeten ze op eigen kracht een nieuw bestaan zien op te bouwen, maar of dat lukt in een land dat niet bepaald op hen zit te wachten? Het relaas van de moeizame tocht van Anh en haar broers wordt knap verweven met de observaties van Dao, hun omgekomen jongere broertje, die vanuit een oord tussen de levenden en de doden meekijkt, en met de notities van een onbekende onderzoekster die de verschillende elementen van dit vluchtelingenverhaal tot een geheel probeert te smeden.

Poëzie

– In haar poëziebundel ***Indolente*** is *Dewi de Nijs Bik* “op zoek naar een andere ervaring van de werkelijkheid, buiten de kerkers van de taal en de ketenen van de tijd. In een stofwolk voert ze langs persoonlijke observaties, culinaire oriëntaties en historische sensaties, van het Indische Californië tot aan de zwarte parelstranden van Columbus. Tijdens deze verkenning, waarin het lyrisch ik oplost en indolente ontluikt, overstijgt de meerstemmigheid het verweerde oppervlak van een verstokte culturele identiteit. Dat is het moment waarop de oester zich ontsluit”, staat op de omslag.

Verhalen

– *Margaret Atwood* is 83, maar ze schrijft nog volop en in een flink tempo. Onlangs verscheen ***Besjes in het bos***, een bundel verhalen die in het teken staan van nadering van het levenseinde, van verlies van levenspartners, van herinneringen, en over wat het betekent om samen een leven te leiden. Verhalen over twee beste vrienden die het oneens zijn over hun gedeelde verleden; hoe red je een passagier op een cruiseschip van de verstikkingsdood; een dochter die erachter probeert te komen of haar moeder misschien een heks is; wat te doen met geërfde relikwieën zoals familie zilver en een mapje gedichten uit de Tweede Wereldoorlog. De kern van de bundel wordt gevormd door zeven ontroerende verhalen over een echtpaar op hun reis door het leven, over de grote en kleine momenten die hun bijzondere liefde bepalen – en over wat er daarna komt.

– *Anka Hashin* is een Nederlandse schrijfster en kunstenares, geboren in de Sovjet Unie. Voor haar verhalenbundel ***Schrikkeljaar*** heeft ze zich laten inspireren door oude Russische grootmeesters. De verhalen gaan over gewiekste scharrelaars en grootmoedige schepsels in een nagenoeg surrealistisch universum, waarin mens en dier centraal staan. Hun bestaan lijkt ongrijpbaar en dubbelzinnig, soms absurdistisch, soms heel reëel. Schoonheid en smeerlapperij, list en bedrog, maar ook liefde en haat gaan hand in hand in verhalen, die steunen op een zorgvuldig geobserveerde realiteit, persoonlijke belevingen en fantasie.

Non-fictie

– Weggezet. Doodgezwegen. Bedrogen. Afgemaakt. De Amerikaanse literatuurcritica *Elizabeth Hardwick* (1916-2007) had een scherpe blik en tong. Haar iconische essaybundel **Verleiding en verraad** verscheen in 1974 en is haar meest bewonderde boek. Daarin ontleedt ze de geschiedenis van vrouwen en literatuur. Ze reconstrueert het leven en werk van de Brontë's, Virginia Woolf, George Eliot en Sylvia Plath, het lot van literaire echtgenotes als Zelda Fitzgerald en Jane Carlyle en van vrouwelijke hoofdpersonen als Ibsen's Nora Helmer en Hedda Gabler. Ze bezat het vermogen diep door te dringen in de kinderjaren, familierelaties en persoonlijkheden van haar hoofdpersonen en weegt de prijs van seks, liefde en huwelijk. Wie is de verleider en wie het slachtoffer? Wie is de winnaar en wie de verliezer?

– *Elise van Alderen* is seksuologe en behandelt vrouwen uit heel Nederland in haar praktijk. Ze merkte dat er nog veel ingesleten culturele mythes bestaan over vrouwelijke lust en aangeleerde schaamte. Ook ontdekte ze dat er (nog steeds) een gebrek aan kennis is die de mogelijkheden voor vrouwen beperken om seksualiteit te beleven zoals zij dat zelf zouden willen. In **Wellust** geeft ze heldere uitleg over hoe de seksorganen werken, prikt ze vele hardnekkige mythes door en neemt ze talloze misverstanden weg. Daarnaast geeft ze handvatten en oefeningen waarmee vrouwen hun eigen seksualiteit kunnen ontdekken, zodat ze voluit en vrij van seks kunnen genieten. Het is haar missie om vrouwen de kans te geven hun seksualiteit naar eigen inzicht en verlangen vorm te geven. Zo verkoopt ze ook 3D-clitorissen en organiseert ze informatiebijeenkomsten over vrouwen en seksualiteit.

– **Schijnfeminisme** van de Britse *Sam Mills* is versmelting van een essay en een memoir, waarin de schrijfster het fenomeen uit de titel onderzoekt. "Schijnfeministen, we zijn ze allemaal wel eens tegengekomen: mannen die zichzelf naar buiten toe voordoen als feministisch, liberaal en zachtaardig. Publiekelijk steunen ze zaken rondom vrouwenrechten, maar achter gesloten deuren blijken ze de seksistische denkwijzen nog lang niet achter zich gelaten te hebben." Het seksisme heeft een andere weg gevonden, moeilijker te traceren. Het manifesteert zich in psychologisch- of machtsmisbruik. *Sam Mills* beschrijft persoonlijke ervaringen met een schijnfeminist en maakt een scherpe analyse van de aanwezigheid van schijnfeministen in de bredere maatschappij. Ze kijkt naar bekende misbruikers en gaat het gesprek aan met vrouwen en mannen uit haar eigen omgeving.

– In **Heks! Heks! Heks!** laat *Jente Posthuma* zien wie de vrouwen zijn uit onze eeuwenoude sagen. Vaak zijn het lelijke, oude heksen die orgiën houden met de duivel, óf tere, jonge maagden die het van hun lieve gezichtje moeten hebben. Door dit soort verhalen steeds opnieuw te vertellen hebben deze stereotypen zich in ons collectieve geheugen genesteld en diepe sporen in onze samenleving nagelaten. Die krijgen we er alleen maar uit door er andere verhalen tegenover te zetten. Op een eigenzinnige en vaak geestige manier laat *Jente Posthuma* zien wie de vrouwen uit de sagen waren: geen monsters of heiligen, maar seksuele wezens – op leeftijd – met een eigen wil, een rijk innerlijk leven en tegenstrijdige eigenschappen. Net echte mensen.

– **Vrouwen op Scheveningen** beschrijft het leven van vrouwen die op Scheveningen de dienst uitmaakten terwijl hun mannen op zee zaten. Het beslaat de periode 1830 tot 1960. Het bestaan was hard en karig. Voor wat extra geld verkochten de vrouwen vis op straat, werkten als nettenboetster of in de visverwerking. Thuis wachtten daarna het huishouden en de kinderen. De vrouwen stonden er lange periodes alleen voor, altijd met de angst dat hun man niet van zee terug zou keren. Het leven was zwaar, maar Scheveningse vrouwen stonden bekend als sterk, krachtig en zelfstandig. Ze wisten hun weg te vinden.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In de vorige nieuwsbrief heb ik **Sofonisba Anguissola. Portrettist van de renaissance** beschreven, een rijk geïllustreerd portret van de 16e eeuwse Italiaanse kunstenares die door de belangrijkste hoven van Europa werd bewonderd. Het portret is verschenen bij de uitgebreide tentoonstelling die t/m 11 juni te zien is in Rijksmuseum Twenthe. Haar leven werd gekenmerkt door drie belangrijke momenten: haar jeugd en opleiding in Cremona, haar tijd als hofdame aan het Spaanse hof in Madrid en haar laatste levensjaren op Sicilië en in Genua. De tentoonstelling zal aan de hand van deze drie verschillende locaties haar artistieke ontwikkeling tonen, beginnend met de vroege familieportretten en eindigend met de ingetogen religieuze voorstellingen die Anguissola gedurende haar laatste levensjaren creëert. Ook wordt een indruk gegeven van de leefomstandigheden in de Italiaanse en Spaanse 16e eeuw, door onder meer literatuur en muziekinstrumenten.

Meer info: <https://www.rijksmuseumtwenthe.nl/content/3287/nl/nu-te-zien-sofonisba-anguissola>

- Op 5 april staat **Bazarow.Live** in Bieb Neude in het teken van de Maand van de Filosofie. Hans Achterhuis komt praten over filosofe **Hannah Arendt**. Hij schreef vorig jaar **Ik wil begrijpen: de onbekende Hannah Arendt** over haar en wat minder bekend is over de Duits-Amerikaans Joods filosofe en politiek denker: haar eerste echtgenoot Günther Stern, het belang van de joodse traditie voor haar denken en de relevantie van haar filosofie voor de verwerking van ons koloniale verleden. Haar werk en gedachtegoed biedt genoeg om ook hedendaagse thema's te duiden. Tijdens de avond zal ook **Joke van Leeuwen** geïnterviewd worden. Ze schreef voor de filosofie maand een kinderboek waarin ze in gesprekken van allerlei 'ongewone' personages zoals een vlieg, een paardenbloem en een straatsteen elkaar grootse thema's aansnijdt. Onderwerpen die ook in het haar werk voor volwassenen voorbij komen.

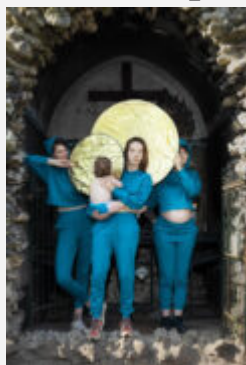
Meer info: <https://www.bibliotheekutrecht.nl/agenda/volwassenen/alle-activiteiten-volwassenen/bazarow-live-050423.html>

- Sinds vorig jaar is Centraal Museum Utrecht te gast in Oud Amelisweerd en organiseert daar tijdens de zomermaanden solo-tentoonstellingen, waarbij kunstenaars een open podium krijgen om werk en wensen te presenteren in wisselwerking met de historische kamers van het landhuis. Dit jaar heeft **Hannah van Bart** zo'n podium gekregen. Haar werk bestaat uit portretten, stillevens en landschappen in een tekenachtig handschrift en met gedempte kleurgebruik. Daardoor ontstaan indringende, atmosferische werken, waarin schoonheid en onbehagen hand in hand gaan. En hoewel **Hannah van Bart** haar karakters nooit op bestaande personen baseert, hebben ze iets herkenbaars - alsof ze voortkomen uit een collectief geheugen.

Meer info:

https://landhuisoudamelisweerd.nl/centraalmuseum-hannahvanbart/?utm_source=mail&utm_campaign=new&utm_medium=mailchimp&mc_cid=edb4a80ee2&mc_eid=90b905f36a

- In **Beatrijs: een makkelijk middeleeuws Maria-mirakel maar dan moeilijk** gaan Lola Bogaert, Sara Haeck en Yinka Kuitenbrouwer op zoek naar een diepere betekenis van Beatrijs en haar tijd. Ze willen begrijpen waarom ze de keuzes maakte die ze maakte. Beatrijs was een toegewijde Middeleeuwse non, die ervoor koos haar hart te volgen. Ze verliet het klooster voor haar jeugdliefde. Die bleek niet zo charmant als ze had gehoopt. Hij liet haar en hun kinderen in de steek toen het geld oprakte. Om te overleven besloot Beatrijs in haar levensonderhoud te voorzien als sekswerker. Haar besluit was controversieel en werd niet begrepen door de mensen om haar heen, maar ze deed wat nodig was om haar kinderen te voeden en te beschermen. Uiteindelijk besloot ze toch terug te keren naar het klooster en haar kinderen af te staan, op dat moment de beste keuze voor haar kinderen. De

Middeleeuwen worden vaak beschreven als "de donkere eeuwen" waarin (mannelijk) geweld domineert en vrouwen geen rol spelen. Maar wanneer je naar de realiteit kijkt van deze periode, blijken vrouwen veel geëmancipeerder dan wij doorgaans denken.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/beatrijs-een-makkelijk-middel-24709>

- **Raphaela Vogel** (Neurenberg, 1988) trok de afgelopen jaren de aandacht van de internationale kunstwereld met installaties waarin sculptuur, schilderkunst, experimentele video's en muziek samenvloeien tot een theateraal geheel. In museum de Pont is t/m 27 augustus een overzichtstentoonstelling te zien van haar opmerkelijke werk. "Haar werken roepen prikkelende vragen op, die zij vaak op een verrassende en humoristische manier aan elkaar weet te knopen. Bijvoorbeeld: hoe werken culturele kennis, onderwijs en technologie samen? Kunnen mensen en dieren elkaar eigenlijk wel begrijpen? Hoe zijn sociale status en design met elkaar verbonden? Via verwijzingen naar het privilege van kunstenaars en de positie van vrouwen in een door mannen

gedomineerde (kunst)wereld neemt ze bovendien ook haar eigen rol als kunstenaar onder de loep.", aldus de directeur van

het museum.

Meer info: <https://depont.nl/tentoonstelling/raphaela-vogel-1>

- **Inge Frank van Vught** is in 2020 bij ons in de vrouwenbieb op zoek geweest naar materiaal voor haar scriptie over de 'women in print beweging' (uitgeverij Atalanta). Die scriptie is afgerond en er is ook een boek van gemaakt, "**Vlinders, kom uit je kokon!**". Het wordt op 13 april gepresenteerd bij de UvA in het 'Vrouwenverband', ofwel het gebouw tot Verpleging van Vrouwen-Zieken van het Binnengasthuis aan het Turfdragsterpad. De ondertitel luidt: Uitgeverij Atalanta en de vrouwenboekbeweging van de tweede feministische golf. De scriptie is online te vinden en in pdf onder aan de brief.

Bibliotheeknieuws:

- In april zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Besjes in het bos van Margaret Atwood, *Leonora in het ochtendlicht* van Michaela Carter, *De eerlijke vinder* van Lize Spit (boekenweekgeschenk), *DealersDochter* van Astrid Roemer, *Een eiland* van Karen Jennings, *Summer* van Ali Smith, *Manhattan Beach* van Jennifer Egan, *Overgang* van Marion Bloem, *Wie ben ik als niemand kijkt* van Liesbeth Woertman en een tiental dichtbundels van Eva Gerlach, waaronder een paar prachtig geïllustreerde bundels met gedichten geïnspireerd op schilderijen van kunstenaars, o.a. *Jaagpad*.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/03/03/dans-om-het-hart-door-dola-de-jong/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/03/12/dames-in-zwaar-weer-door-nienke-van-opstal/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/03/14/het-lied-van-ooievaar-en-dromedaris-door-anjet-daanje/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/03/22/hormonen-in-de-nacht-door-lu-min/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/03/24/hier-komen-wij-vandaan-door-leonieke-baerwaldt/>

De leenbijdrage voor 2023 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovm naam en 'leenbijdrage 2023'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 maart 2023